

TANIA CRASNIANSKI

Η ΕΞΟΥΣΙΑ

ΜΕ ΙΑΤΡΙΚΗ

ΣΥΝΤΑΓΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΡΙΤΑ ΚΟΛΑΪΤΗ

Ηγέτες του 20ού αιώνα
υπό την επήρεια ουσιών

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Αδόλφος Χίτλερ και Τέο Μορέλ

Φίρερ μου, αν σας είχε αναλάβει εξαρχής ένας συμβατικός γιατρός, θα απείχατε από τις δραστηριότητές σας για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα που το Ράιχ θα είχε καταρρεύσει. Χρειάστηκε λοιπόν να σας υποβάλω σε βραχυχρόνιες θεραπείες που περιλάμβαναν υψηλές δόσεις φαρμάκων, φτάνοντας έτσι στα όρια του επιτρεπτού, γεγονός που με καθιστούσε ενίοτε ύποπτο στα μάτια ορισμένων συναδέλφων μου. Ανέλαβα όμως αυτή την ευθύνη για σας, για τη Γερμανία που, εκείνη την τραγική εποχή, θα είχε όντως καταρρεύσει.¹

Τέοντορ Μορέλ

«**Ε**νέσεις, ως συνήθως...»
Μολονότι ο Αδόλφος Χίτλερ απεχθάνεται οποιαδήποτε επαφή και έκθεση του σώματός του, απλώνει ανεπιφύλακτα το, διάσπαρτο με αποστήματα, χέρι του στον προσωπικό του γιατρό, τον δόκτορα Τέοντορ Μορέλ. Με το κεφάλι γυρισμένο στο πλάι, το βλέμμα θολό, τη γροθιά σφιγμένη άτονα, ο Φίρερ ξέρει ότι αυτή η ένεση θα τον δυναμώσει και θα του προσφέρει την ενέργεια που προσδοκά. Τα μέλη του είναι ηρσιμένα, δύσκαμπτα, σχεδόν αδρανή. Καύκαλα καλύπτουν τα τρυπήματα, που δεν επουλώνονται ποτέ. Ο άνθρωπος που κρατάει τη σύριγγα το έχει συνηθίσει. Τα τελευταία χρόνια, ο Χίτλερ είναι ο μοναδικός ασθενής του και γνωρίζει κάθε φλέβα του. Σε ένα

λεπτό, εντοπίζει αυτήν που μπορεί να τρυπήσει και δένει ένα λάστιχο, πέντ' -έξι εκατοστά πιο πάνω. Βγάζει μια σύριγγα από τη δερμάτινη θήκη της, τραβάει το έμβολο, εισάγει τη βελόνα στη δίκως ετικέτα αμπούλα η οποία περιέχει κάποιο οπιοειδές, γεμίζει τη σύριγγα με το υγρό. Ο γιατρός χτυπά ελαφρά τη σύριγγα και πιέζει λίγο το έμβολο για να στάξει μια σταγόνα και να σιγουρευτεί πως δεν έχει παραμείνει αέρας, και τρυπάει. Κάποιες φορές, χρειάζεται ν' αλλάξει την κατεύθυνση της βελόνας για να βρει τη σωστή γωνία, έτσι ώστε να μη λυγίσει· η σάρκα αντιστέκεται, καθώς η βελόνα εκτελεί το έργο της. Η κατάσταση των φλεβών του ασθενούς του απαιτεί ενίοτε μια παύση. Έτσι, εκείνος σταματάει την έγχυση για λίγα δευτερόλεπτα, προτού επαναλάβει, αδειάσει τη σύριγγα και σκουπίσει τη σταγόνα αίματος που αναβλύζει. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται με μια δεύτερη αμπούλα με δραστικές ουσίες ενέσιμες σε υποδόρια μορφή.

Λίγα λεπτά νωρίτερα, με το πρόσωπο ωχρο, τα χείλη μελανά και τα μάτια κατακόκκινα, ο ασθενής ήταν κάθιδρος και τον διαπερνούσαν ρίγη. Πάει καιρός που το αριστερό του χέρι και το πόδι έχουν ένα ανεξέλεγκτο τρέμουλο, και σέρνει το βήμα του. Ξέρει καλά ότι ο «μάγος» θα του ξαναδώσει αμέσως τη δύναμή του και θα αποσοβηθεί η κατάρρευση. Κοντά έναν χρόνο τώρα, ο Μορέλ, σε φοβερή υπερδιέγερση κι ο ίδιος, αδυνατεί κάποιες φορές να ασχοληθεί αυτοπροσώπως και πρέπει να το αναθέσει σε κάποιον συνάδελφό του. Οι δύο άνδρες βρίσκονται σε άθλια κατάσταση. Πέρα από μια κοινή ασθένεια, είναι άραγε και οι δύο εξαρτημένοι από ναρκωτικές ουσίες; Ο καθοδηγητής και ο συνεργός του στο ολέθριο εγχείρημα του Γ' Ράιχ;

Όταν οι ουσίες αναμειγνύονται με το αίμα του Χίτλερ και επιδρούν στο κεντρικό νευρικό του σύστημα, οι κόρες των ματιών του συστέλλονται ή διαστέλλονται, ανάλογα με το αν πρόκειται για οπιοειδή ή για αμφεταμίνες. Στην πρώτη περίπτωση, γίνονται τόσο μικρές, σαν «κεφάλι καρφίτσας», και η γκριζογάλανη απόχρωσή τους ξαναβρίσκει τη λάμψη της. Στη δεύτερη, οι ίδιες κόρες, διεσταλμένες τώρα, παίρνουν σχεδόν ένα αδιόρατο γαλάζιο. Αυτό το βλέμμα, που ορισμένοι το χαρακτηρίζουν τόσο «διαίτερο», το απλανές βλέμμα του Φίρερ, γίνεται τότε πιο έντονο, πιο απειλητικό.

Ακόμα κι αν ορισμένα σκευάσματα δρουν για δώδεκα ώρες, η ανάπαυλα είναι βραχείας διάρκειας. Η διάλυση της «Αυτοκρατορίας» του είναι ευθέως ανάλογη προς τη συμπάθεια που τρέφει για κείνον που τον κουράρει, τον Μορέλ. Ο τελευταίος έχει γίνει επιστήθιος φίλος, ένας από τους ελάχιστους με τον οποίο ο τόσο φιλύποπος Χίτλερ νιώθει ασφαλής. Με εξαίρεση την παρουσία του στον εορτασμό της επετείου του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei), στις 24 Φεβρουαρίου 1944, ο Φίρερ δεν εμφανίζεται πλέον δημόσια και ζει αποτραβηγμένος στο αρχηγείο του στην ανατολική Πρωσία, το *Wolfschanze*, το «Λημέρι του Λύκου», ή στη Βαυαρία, στο ορεινό *Berghof* του. Ο γιατρός του είναι πάντα παρών ενώ, ακόμα και στα μπουνκερ, ο ιατρικός χώρος γειννιάζει με τα ιδιαίτερα διαμερίσματα του Φίρερ. Βρισκόμαστε λίγες μέρες πριν από τα πεντηκοστά πέμπτα γενέθλια του, ο Μορέλ είναι η σκιά του εδώ και επτά χρόνια, κανείς δεν μπορεί να εξηγήσει το γιατί. Σε πολλές ταινίες επικαίρων, εμφανίζεται μαζί με τη σύντροφο του Χίτλερ, την Εύα Μπράουν.

Αυτός που κάποιοι τον αποκαλούν «Ρασπούτιν του Χίτλερ» ή «πράκτορα του Στάλιν» καταφέρνει να κρατάει τον Φίρερ του σε καλή φόρμα. Και αν ο Χίτλερ προτιμά τις ενέσεις περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη αγωγή, είναι κυρίως λόγω της ταχείας δράσης τους. Αυτός ο «ασθενής» θα παραμείνει μέχρι την αυτοκτονία του εξαρτημένος από αμφεταμίνες, βαρβιτουρικά-πρεμιστικά, κοκαΐνη, παράγωγα της μορφίνης και ορισμένα άγνωστα μαγικά φίλτρα, τα *Hexenmittel*.

Η λήψη είναι καθημερινή, αλλά οι αυξημένες δόσεις δεν χρησιμεύουν πια σε τίποτα. Ο άνθρωπος είναι τελειωμένος οριστικά.

Παράλληλα με αυτή τη «φαρμακευτική αγωγή», και μετά τον αμφιλεγόμενο θάνατο της ανιψιάς του Γκέλι Ράουμπαλ, ο Αδόλφος Χίτλερ επιλέγει να ακολουθήσει μια αυστηρά χορτοφαγική διαίτα η οποία, κατά τη γνώμη του, πρεμεί τα νεύρα. Αυτό που επιθυμεί είναι τα νεύρα του να είναι «ψυχρά σαν το ατσάλι των εργοστασίων Κρουπ». ² Δεν καταναλώνει αλκοόλ παρά μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις, δεν καπνίζει πια και δεν πίνει καφέ. Έχει εμμονές με τις λοιμώξεις, και ιδίως με τη σύφιλη. Η υγιεινή στην καθημερινή του ζωή προβάλλεται ιδιαίτερα από το κόμμα του, που αρέσκεται να εκθειάζει τον τρόπο ζωής του Φίρερ απέναντι στην απειλή των λοιμώξεων που υποτίθεται πως μεταδίδουν οι Εβραίοι, οι οποίοι τάχα είναι εξαρτημένοι από ναρκωτικά όπως η κοκαΐνη και η μορφίνη. Εφεξής τα κλασικά ναρκωτικά είναι υπό διωγμόν, τελείωσε ο καιρός της δόξας τους. Η εποχή ανήκει στα συνθετικά ναρκωτικά. Ο σκοτεινός θρύλος του 20ού αιώνα εκτιμά ότι ο γιατρός του Χίτλερ είναι μια ιδιοφυΐα, μολονότι ο Φίρερ παρεκκλίνει ενίοτε από

τις οδηγίες του. Ο «Ασθενής Α», όπως τον ονομάζει ο Μορέλ στο ημερολόγιό του για να διατηρήσει την ανωνυμία του, δεν ανησυχεί καθόλου για την τοξικότητα της ουσίας που του εγχείρει συνεχώς. Ασφαλώς ούτε και ο γιατρός του.

Ανάμεσα στις απόπειρες εξήγησης του *αινίγματος Χίτλερ*, έχουν διατυπωθεί πολλές ιατρικές εικασίες. Αρκετές από αυτές είναι αβάσιμες ή ανορθόδοξες. Σύμφωνα με ορισμένες, η παραφροσύνη του ίσως να εξηγούσε τον καταστροφικό χαρακτήρα του και το μίσος του για τους Εβραίους, σύμφωνα με άλλες, πιθανόν ο πόλεμος να είχε κάνει αυτόν τον *a priori* φυσιολογικό άνθρωπο, μονομανή και παράφρονα, ή ακόμα, οι ασθένειες και οι εξαρτήσεις του ίσως να εξηγούσαν την ήττα της Γερμανίας και τις αποτυχίες του στο επίπεδο της στρατηγικής του πολέμου. Τέλος, ίσως να μην ήταν ποτέ άρρωστος αλλά θύμα μιας, σοφά ενορχηστρωμένης από τον προσωπικό του γιατρό, σταδιακής δηλητηρίασης. Διότι, μέχρις ότου εμφανιστεί πλάι του ο Μορέλ, ο Φίρερ δεν υπέφερε ποτέ από κάτι. Η υπολάνθανουσα πρόθεση αυτού του μύθου είναι να απαλλάξει από τις ευθύνες τους τα μέλη της προσωπικής του φρουράς. Αν ο ίδιος ο Χίτλερ ήταν ανεύθυνος, τότε ήταν εξίσου και αυτοί. Υπάρχει προ πολλού η εκτίμηση ότι ο Χίτλερ ήταν παράφρων και όσοι τον υπηρετούσαν ημιπαράφρονες, με εξαίρεση τον λαό. Γενικότερα, το ότι ο Χίτλερ ήταν μη φυσιολογικός σε ψυχικό και σωματικό επίπεδο είναι μια φαντασίωση την οποία πολλοί από τους αντιπάλους του έσπευσαν να καλλιεργήσουν, προβάλλοντας, ανάλογα με την περίοδο, την τάδε ή τη δείνα ασθένεια ή σεξουαλικό πρόβλημα.³ Μια έντονα αμφισβητούμενη ανάλυση: το γεγονός και μόνο ότι ο Χίτλερ κατατρυχόταν

από ό,τι θεωρούσε ως αποστολή του κάθε άλλο παρά ανεύθυνο τον καθιστούσε για τις πράξεις του και κανένα στοιχείο δεν καταδεικνύει το αντίθετο. Ο Χίτλερ ήταν υγιής και απολύτως υπεύθυνος.⁴ Θα χρειαστεί να περιμένουμε τη δεκαετία του 1960 και την έννοια της «κοινοτοπίας του κακού» που ανέπτυξε η Χάνα Άρεντ για να αποδεχτούμε τη θλιβερή πραγματικότητα και να απορρίψουμε την εξήγηση της ψυχικής ασθένειας. Ιατρικές εξετάσεις που πραγματοποιούνταν κατ' εντολήν του Μορέλ, από το 1940, το πιστοποιούν. Οι παθολογικές καταστάσεις από τις οποίες υπέφερε ο Χίτλερ συνδέονταν κυρίως με το στρες και το άγχος, εξού και οι παλίνδρομες αϋπνίες του και οι ολονυκτίες που επέβαλε στο περιβάλλον του, στη διάρκεια των οποίων επιδιόταν σε ατελείωτους και ανυπόφορους μονολόγους.

Ο Χίτλερ συναντά για πρώτη φορά τον Μορέλ το φθινόπωρο του 1936, κατόπιν σύστασης του φωτογράφου Χάινριχ Χόφμαν, φίλου και δημιουργού όλων των «ενσταντανέ» του Φίρερ. Ο Μορέλ κούραρε τον Χόφμαν για βλεννόρροια. Τα Χριστούγεννα, στο *Berghof*, στο βουνό του Φίρερ, ο Χίτλερ εκμυστηρεύεται στον Μορέλ τα εντερικά του προβλήματα και του δείχνει τις μπανταρισμένες, καταφαγωμένες από το έκζεμα, γάμπες του. Μολονότι δεν συγκαταλέγεται στους μεγάλους καθηγητές της Ιατρικής που έχουν προσχωρήσει στο Γ' Ράιχ, ο δόκτωρ Τέοντορ Μορέλ κερδίζει την εμπιστοσύνη του. Από τον Ιανουάριο του 1937, γίνεται επίσημα ο προσωπικός γιατρός του. Αυτός που ονειρεύεται την κοινωνική ανέλιξη, είναι πανευτυχής από την ευκαιρία που του παρουσιάζεται. Ο Φίρερ εκτιμά τούτο τον σεβαστικό, ευγενικό αλλά και αποφασιστικό άνθρω-

πο. Δεν εμπιστεύεται τους ειδικούς και του αρέσει η απλότητα και η σαφήνεια των λόγων του: «μια πάλη καλόθων βακτηρίων εναντίον κακόθων» εξηγεί ο Μορέλ. «Κανείς μέχρι τότε, έλεγε ο Χίτλερ, δεν μου είχε εξηγήσει, με τόσο σαφή και καθαρό τρόπο, από τι έπασχα. Καταλαβαίνω τη λογική της αγωγής του και είναι φυσικό να τον εμπιστεύομαι τόσο πολύ. Θα ακολουθήσω τις οδηγίες του κατά γράμμα» αναφέρει ο Άλμπερτ Σπέερ, ο αρχιτέκτονας του Ράιχ, στο βιβλίο του *Erinnerungen* (Απομνημονεύματα).⁵ Ο εν λόγω γιατρός του υπόσχεται πως θα τον κάνει καλά σε λιγότερο από έναν χρόνο. Ο Μορέλ εκτιμά ότι ο Χίτλερ πάσχει από νευρική υπερκόπωση που επιφέρει αλλοίωση της εντερικής χλωρίδας. Μετά τα αποτελέσματα της καλλιέργειας κοπράνων, επιλέγει την αγωγή με Mutaflora, κάψουλες βακτηρίων καλλιεργημένων από ρίζες πρώτης ποιότητας που μάζευε ένας Βούλγαρος αγρότης.⁶ Για να επισπεύσει την ίαση, ο Μορέλ του χορηγεί επίσης βιταμίνες και διάφορες ουσίες που, στην αρχή, έχουν εμφανή θετική επίδραση. Ο Χίτλερ παίρνει βάρος, μπορεί και πάλι να τρώει κανονικά δίχως να έχει στομαχικές κράμπες και το έκζεμά του έχει εξαφανιστεί. Ο Φίρερ, ικανοποιημένος, ανταμείβει τον Μορέλ, όπως του είχε υποσχεθεί, με ένα χρηματικό ποσό που επιτρέπει στον γιατρό να αγοράσει ένα σπίτι.

Από τα τέλη του 1937, ο Χίτλερ είναι και πάλι εξασθενημένος, η υποχονδρία του επανεμφανίζεται πιο έντονη, όμως η σχέση του με τον δόκτορα Μορέλ δεν πλήττεται καθόλου, τουναντίον ενδυναμώνεται. Έχει εμμονή με το στομάχι του και τον σφυγμό του, τον οποίο ο γιατρός του μετρά τακτικά. Γενικά, ο φόβος της αρρώστιας είναι ευρέως διαδεδομένος μεταξύ των ισχυρών. Ο πρόωρος θάνατος των γονιών του Χίτλερ, η μπτέ-

ρα του πέθανε από καρκίνο, τον στοιχειώνει. Το 1935, ο Χίτλερ πιστεύει πως πάσχει από αυτή την ασθένεια όταν υποφέρει από έναν πολύποδα της φωνητικής χορδής, ο οποίος και του αφαιρέθηκε χειρουργικά από τον καθηγητή Καρλ Ότο φον Άικεν.⁷ Ο Χίτλερ είναι πεπεισμένος ότι ο βίος του θα είναι βραχύς και ότι έχει ως αποστολή την αποκατάσταση της δόξας και του μεγαλείου της Γερμανίας.

Στο καθήκον του αυτό οφείλει να τον συνδράμει ο Τέοντορ Μορέλ, που γεννήθηκε στις 22 Ιουλίου 1886 σε μια οικογένεια προτεσταντών γαλλικής καταγωγής, που έφυγαν από την κωμόπολη Ντι, κοντά στην Γκρενόμπλ, και εγκαταστάθηκαν στη Γερμανία την περίοδο των θρησκευτικών πολέμων στα τέλη του 17ου αιώνα. Εύθραυστης υγείας, ο Μορέλ υποφέρει από τα νεανικά του χρόνια από χρόνιες στομαχικές κράμπες και στηθάγχη. Τελειώνοντας την Παιδαγωγική Ακαδημία του Φρίντμπεργκ, εγκαθίσταται εκεί ως δάσκαλος, όμως πολύ σύντομα εγκαταλείπει αυτό το επάγγελμα και εγγράφεται στην Ιατρική Σχολή. Στο Πανεπιστήμιο του Γκίσεν, βόρεια της Φραγκφούρτης επί του Μάιν, επιλέγει την προσωνομία «Μεφίστο», ο διάβολος επί της γης. Η διατριβή του στη μαιευτική και τη γυναικολογία βαθμολογείται με «λίαν καλώς». Στη Γαλλία, παρακολουθεί τα μαθήματα του Ιλγιά Μέτονικοφ, κατόχου Βραβείου Νόμπελ Ιατρικής, στο Ινστιτούτο Παστέρ, και γίνεται βοηθός του καθηγητή Πολ Μπαρ, ιδρυτή της μαιευτικής κλινικής Ταρνιέ, στην οδό ντ' Ασάς στο Παρίσι. Επιστρέφοντας στο Μόναχο, παίρνει το πτυχίο του στις 13 Αυγούστου 1913.

Τον κατατρώγει όμως η επιθυμία του ταξιδιού και προσλαμβάνεται ως γιατρός πλοίου από ναυτιλιακές εταιρείες, προτού

εγκατασταθεί το 1914 στο Ντίτσενμπαχ. Την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου κατατάσσεται ως γιατρός τάγματος στο Δυτικό Μέτωπο και λαμβάνει τον Σιδηρού Σταυρό Β΄ Τάξης. Επιστρέφοντας, γνωρίζει τη μέλλουσα σύζυγό του Γιοχάνα Μέλερ, τη «Χάνι», η οποία προέρχεται από εύπορη οικογένεια, και το επόμενο έτος εγκαθίσταται στο Βερολίνο κατόπιν απόφασης της συζύγου του, η οποία τρέφει γι' αυτόν μεγάλες φιλοδοξίες.

Ο αποκαλούμενος «γιατρός της βελόνας» δεν έχει κανένα χαρακτηριστικό Αρίου· είναι παχύσαρκος, ζυγίζει εκατόν δέκα κιλά με ύψος ένα εβδομήντα, η υγεία του είναι κακή και η όρασή του εξασθενημένη. Σύμφωνα με ορισμένους, θα μπορούσε κάλλιστα να έχει εβραϊκές ρίζες! Αυτές οι φήμες κυκλοφορούν γιατί έχει σκούρα επιδερμίδα και κουράρει μια «μη άρια» πελατεία, πράγμα που του κοστίζει σε επικρίσεις και υποψίες εκ μέρους του γερμανικού εθνικοσοσιαλιστικού Ιατρικού Συλλόγου. Το 1933, η αναγραφή της λέξης «Εβραίος» πάνω στην επαγγελματική πινακίδα του πρώτου ιατρείου του στο Βερολίνο, στην Μπαϊρότερ Στράσε, πείθει αυτόν τον ομορτοουνιστή απολιτικό να προσχωρήσει στο κόμμα προκειμένου να συνεχίσει τη δραστηριότητά του και να αυξήσει την πελατεία του. Το 1935 μετακομίζει στην κομψή συνοικία της Κουρφίστενταμ. Οι τοίχοι είναι γεμάτοι φωτογραφίες με αφιερώσεις από πθοποιούς του κινηματογράφου και σημαίνουσες προσωπικότητες. Ο Μορέλ έχει τη φήμη πως εφαρμόζει θαυματουργές θεραπείες και η επαγγελματική δραστηριότητά του ανθεί. Διαθέτει τον πλέον σύγχρονο ιατρικό εξοπλισμό που του επιτρέπει να πραγματοποιεί διάφορες αιματολογικές εξετάσεις ή

να χρησιμοποιεί ακτίνες X υψηλής συχνότητας, καθώς και τη διαθερμία για την ανακούφιση από τον πόνο ή την αυξημένη κυκλοφορία του αίματος. Η πελατεία του είναι άτομα της υψηλής κοινωνίας και, το 1923, του είχαν προτείνει να μεταβεί στην αυλή του σάχη της Περσίας και, τρία χρόνια αργότερα, σε αυτήν του βασιλιά της Ρουμανίας. Κάθε φορά αρνιόταν, προτιμώντας να παραμείνει στη Γερμανία. Ο γιατρός ονειρεύεται μια εντυπωσιακή σταδιοδρομία περιβεβλημένη με την εμπορική επιτυχία από την πώληση διαφόρων ουσιών με τις οποίες επιθυμεί να πειραματιστεί, είτε είναι το αποκαλούμενο Vitamultin, που πρώτος δοκίμασε ο Φίρερ, είτε ορμονούχες ουσίες. Για τις καλές και αφοσιωμένες υπηρεσίες του προς τον Φίρερ και το περιβάλλον του, ο Μορέλ λαμβάνει ως αμοιβή 5.000 ράισχμαρκ τον μήνα, αποδοχές χαμηλότερες από εκείνες που είχε ως ιδιώτης γιατρός. Όμως, χάρη στον Χίτλερ, μπορεί να εξαγοράσει ή να υφαρπάξει φαρμακευτικές εταιρείες. Η πρώτη, η Hamma GmbH, διαθέτει εργαστήρια στο Αμβούργο και στο Όλομουτς, στα βόρεια της Μοραβίας, ενός γερμανικού προτεκτοράτου. Είναι εξειδικευμένη στις ορμονοθεραπείες με βάση τα γεννητικά όργανα νεαρών ταύρων. Στα ανατολικά εδάφη, χάρη σε ορισμένα ιδρύματα όπως το Ροκφέλερ, υπάρχει μια βιομηχανία αιχμής και φτηνό εργατικό δυναμικό. Στη συνέχεια, η εν λόγω επιχείρηση θα παρασκευάζει το περίφημο Vitamultin, κατόπιν αδείας της Nordmark, και στη συνέχεια, από τα τέλη του 1943, με τη δική της επωνυμία. Στη φαρμακοβιομηχανία Heikorn, που βρίσκεται επίσης στη Μοραβία και κατασχέθηκε το 1943 από μια εβραϊκή οικογένεια, ο Μορέλ παρασκευάζει την αντιφθειρική σκόνη και, στη Βουδαπέστη, είναι μέτοχος της Chinoiin, που παράγει σουλφαμίδες (πρό-

δρομοί της πενικιλίνης, μεταξύ των οποίων το Ultraseptyl). Τέλος, κατέχει το 25% των μετοχών της Ankermann & Cie. Ο εθισμός του στον πλούτο μπορεί να συγκριθεί μόνο με τον εθισμό του ασθενούς του στις ουσίες.

Για τον Άλμπερτ Σπέερ, τον αρχιτέκτονα του Χίτλερ, ο Μορέλ δεν είναι παρά ένας κομπογιαννίτης, ένας φανατικός που διακατέχεται από την αγάπη για το επάγγελμά του και το πάθος του για το χρήμα.⁸ Ένας γιατρός που δεν είναι ομόφωνα αποδεκτός στο περιβάλλον του Φίρερ, λόγω του ελάχιστα συμπαθητικού παρουσιαστικού του, των άξεστων τρόπων του και της αληθινής ή υποτιθέμενης επιρροής του. «Με το πρόσχημα ότι ήταν ο προσωπικός γιατρός του Χίτλερ, δεν ήταν παρά ένας κερδοσκόπος του πολέμου»⁹ επισημαίνει ο υπασπιστής του στρατηγού Χάιντς Γκουντέριαν. Ο καθένας έχει τη δική του θεώρηση και κριτική για τις συνταγές του Μορέλ, μολονότι κανείς δεν ξέρει πραγματικά τι ακριβώς χορηγεί στον Φίρερ. «Ούτε εγώ ούτε οι άλλοι γιατροί γνωρίζαμε τι περιείχαν οι ενέσεις του. Μένω κατάπληκτος από την επιρροή που ασκούσε στον Χίτλερ σε ιατρικό επίπεδο»¹⁰ αναφέρει ένας από τους γιατρούς του Χίτλερ.

Ο Μορέλ αντιμετωπίζεται με περιφρόνηση και ο ιστορικός Χιου Τρέβορ-Ρόπερ τον περιγράφει ως εξής: «Ένας χοντρός, πλαδαρός ηλικιωμένος άνδρας με δουλοπρεπείς τρόπους και λόγο δίχως ειρμό, με συνήθειες υγιεινής χοίρου. Ήταν αδιανόητο πώς ένας άνθρωπος που δεν διέθετε ίχνος σεβασμού για τον εαυτό του θα επιλεγόταν ως προσωπικός γιατρός, ακόμα κι από κάποιον με περιορισμένες δυνατότητες επιλογής».¹¹

«Τρίχες κάλυπταν τα αυτιά και το πάνω μέρος της παλάμης του. Στα χοντρά του δάχτυλα φορούσε εξωτικά δαχτυλίδια που είχε αγοράσει στα ταξίδια του στο εξωτερικό. Είχε επίσης και κάποιες περίεργες διατροφικές συνήθειες, όπως για παράδειγμα δεν ξεφλούδιζε ένα πορτοκάλι, αλλά το δάγκωνε μέχρι να στάξει ο χυμός του. Επιπλέον, ήταν ματαιόδοξος. Μόλις ένας φωτογράφος σήκωνε τη μηχανή του, ο Μορέλ στεκόταν αμέσως δίπλα στον Χίτλερ»¹² λέει γι' αυτόν η προσωπική γραμματέας του Χίτλερ, η Κρίστα Σρέντερ. Ο αντίζηλος και ορκισμένος εχθρός του στο περιβάλλον του Φίρερ, ο χειρουργός Καρλ Μπραντ, στην υπηρεσία του Φίρερ από το 1934, τον περιγράφει ως εξής: «Ο Μορέλ κατάγεται από κι εγώ δεν ξέρω ποια τοποθεσία στα περίχωρα του Ντάρμστατ· είναι γύρω στα πενήντα έξι, παχύσαρκος, φαλακρός, με πρόσωπο στρογγυλό και φουσκωτά μάγουλα, σκούρα επιδερμίδα και καστανά μάτια, είναι μύωπας και φορά γυαλιά· τα χέρια του και το στήθος του είναι δασύτριχα· το ύψος του είναι κοντά ένα εβδομήντα». Η Εύα Μπράουν, η σύντροφος του Φίρερ, αναφέρει γι' αυτόν πως ήταν τόσο βρόμικος που της προκαλούσε αναγούλα.¹³ Τέλος, η μυρωδιά του σώματός του είναι απωθητική. «Δεν χρησιμοποιώ τον Μορέλ για το άρωμά του αλλά για να φροντίζει την υγεία μου»¹⁴ απαντούσε ο Χίτλερ όταν του ανέφεραν αυτό το χαρακτηριστικό του γιατρού του. Με την πάροδο του χρόνου αποκτά τέτοια εξάρτηση από αυτόν, που ο Μορέλ δεν μπορεί να απουσιάσει ούτε για λίγες μέρες.

Η λίστα των ασθενειών που αποδίδουν στον Φίρερ είναι εντυπωσιακή. Μια αναζήτηση στο διαδίκτυο αποκαλύπτει εκατοντάδες περιπτώσεις σχετικά. Συνήθως, οι ασθένειες είναι απο-

κυήματα της φαντασίας. Μεταξύ των ψυχοπαθολογικών καταστάσεων, συγκαταλέγονται: κατάθλιψη, υστερία, μαζοχισμός παράνοια, σαδισμός, σχιζοφρένεια, κληρονομικές ψυχικές διαταραχές. Ο Χίτλερ έχει χαρακτηριστεί επίσης ως ομοφυλόφιλος, παιδόφιλος, αρσενοκοίτης, ή περιγράφεται ως επιρρεπής σε αιμομικτικές τάσεις. Πολλές εικασίες βασίζονται σε μια αμφισβητήσιμη αναφορά που εκπόνησε το 1943 ο Βάλτερ Κ. Λάνγκερ της OSS (Office of Strategic Service), της αμερικανικής υπηρεσίας στρατηγικών πληροφοριών, και στην οποία βεβαιώνεται ότι πρόκειται για άτομο σεξουαλικά διαταραγμένο. Σύμφωνα με ορισμένους, οι σεξουαλικές διαταραχές του θα μπορούσαν να εξηγηθούν από κάποιες σωματικές ανωμαλίες. Στο τέλος της δεκαετίας του 1960, δίνουν μεγάλη σημασία στην απουσία του αριστερού όρχεως του Χίτλερ, βάσει των θεωριών που αναπτύσσονται στο βιβλίο του Σοβιετικού ιστορικού Λιεφ Μπεζιμένσκι, ο οποίος υποστηρίζει πως οι σοβιετικές αρχές εξέτασαν επισταμένως το πτώμα του και διαπίστωσαν τη συγκεκριμένη ατέλεια.¹⁵

Να όμως που ο προσωπικός του γιατρός και οι λιγοστοί άνθρωποι που είχαν την ευκαιρία να δουν τα γεννητικά του όργανα ουδέποτε ανέφεραν κάτι τέτοιο, θεωρώντας τον άπαντες απολύτως φυσιολογικό. «Ο Χίτλερ κάθε άλλο παρά πρόθυμος ήταν στο να αφήνει τους άλλους να βλέπουν το σώμα του. Ακόμα κι εγώ, δεν τον είχα δει ποτέ ολόγυμνο κι έπρεπε να τον στηθοσκοπώ πάνω από τα ρούχα. Ο προηγούμενος οδηγός του Εμίλ Μορίς θα μπορούσε ίσως να σας πληροφορήσει περί της δυσμορφίας των γεννητικών οργάνων του» διευκρινίζει το 1951 ένας από τους γιατρούς του, ο δόκτωρ Χανς-Καρλ φον Χάσελμπαχ. Διευκρινίζει ότι δεν είχε διαπιστώσει πως ο Χίτλερ ήταν

ομοφυλόφιλος και ότι γνώριζε μάλιστα πως είχε μια απολύτως φυσιολογική σεξουαλικότητα με τις γυναίκες.¹⁶ Όμως «η ιστορία του ενός και μόνου όρχεως» θα επανέλθει.¹⁷ Το 2015 ένας Γερμανός ερευνητής του Πανεπιστημίου του Ερλάνγκεν-Νυρεμβέργης, ο Πέτερ Φλάισμαν, είπε πως ανακάλυψε μια ιατρική έκθεση του Νοεμβρίου του 1923, εκπονηθείσα από τον γιατρό των φυλακών του Λάντσμπεργκ, όπου κρατείτο ο Χίτλερ μετά το πραξικόπημα του Μονάχου. Το εν λόγω έγγραφο καταδεικνύει την απουσία όρχεως, την αιτία της οποίας απέδιδαν σε μια ανωμαλία της διάπλασης μάλλον παρά σε ένα τραύμα πολέμου. Τέλος, ορισμένοι θα επιβεβαίωναν ακόμα πως υπνωτιζόταν συχνά προτού γίνει ο ίδιος «υπνωτιστής των μαζών».

Τη δεκαετία του 1970, προσπαθούν μάταια να εξηγήσουν την προσωπικότητα του Φίρερ μέσω της ψυχανάλυσης. Ο Χίτλερ θα μπορούσε να έχει διττή προσωπικότητα: μια υποταγμένη και μια αυταρχική. Κατ' άλλους, ήταν σεξουαλικά ανίκανος με ομοφυλοφιλική τάση. Τέλος, ορισμένοι τείνουν να εξηγήσουν την προσωπικότητά του μέσω του «Εβραίου παππού» του ή από το γεγονός ότι ήταν ένα κακοποιημένο παιδί. Ο διάσημος Αμερικανός συγγραφέας Νόρμαν Μέιλερ στο *Κάστρο στο δάσος*,¹⁸ το οποίο ο ίδιος θεωρούσε ως το σημαντικότερο έργο του, τοποθετεί ως αφηγητή της παιδικής ηλικίας του δικτάτορα έναν μεφιστοφελικό απεσταλμένο.

Ο Φίρερ πιθανόν να είχε προσβληθεί από πολλές σωματικές ασθένειες, μεταξύ των οποίων η σύφιλη (την οποία του μετέδωσε μια νεαρή Εβραία στη Βιέννη...). Μόνο ορισμένες από αυτές έχουν αποδειχτεί ή θεωρούνται πιθανές: ίκτερος, ναυ-

τίες, κεφαλαλγίες, αϋπνίες, γαστρεντερικές διαταραχές, έκζεμα, υπέρταση, στεφανιαία νόσος, σπθάγχη και νόσος του Πάρκινσον. Ως προς την τελευταία, οι απόψεις δίστανται. Έγκριτοι ιστορικοί, όπως ο Ίαν Κέρσου, εκτιμούν πως τίποτα δεν μπορεί να τεκμηριωθεί με σιγουριά.¹⁹ Υπήρχαν υποψίες για την ασθένεια λόγω κάποιου τρέμουλου το οποίο σταμάτησε μόνο την περίοδο μετά την αποτυχημένη απόπειρα δολοφονίας της 20ής Ιουλίου 1944, μια απόπειρα ενορχηπιστρωμένη από συνωμότες στρατιωτικούς, μεταξύ των οποίων ο Κλάους φον Στάουφενμπεργκ, μέσα στο «Λημέρι του Λύκου», το αρχηγείο του Φίρερ κοντά το Ράστενμπουργκ της ανατολικής Πρωσίας. Αντιθέτως, άλλοι ειδικοί θεωρούν πιθανό να έπασχε όντως ο Χίτλερ από Πάρκινσον.²⁰ Το μόνο σίγουρο είναι ότι ο Μορέλ του χορηγούσε ένα φάρμακο κατάλληλο για τη θεραπεία της πάθησης, το Hombourg 680.

Όλα τα χρόνια στα οποία είχε ως θεράποντα ιατρό τον Μορέλ, ο Φίρερ έκανε ενέσεις με κοκτέιλ χημικών σκευασμάτων σε τακτά διαστήματα, ακόμα και σε καθημερινή βάση. Έπαιρνε ογδόντα με ενενήντα διαφορετικές ουσίες είτε με κατάποση είτε με έγχυση, μεταξύ άλλων αναλγητικά, αντιβακτηριακά, αντιβηχικά, δυναμωτικά, καταπραϋντικά, σπασμολυτικά, στεροειδή, διεγερτικά, καθώς και φάρμακα για την αντιμετώπιση των καρδιαγγειακών παθήσεων, των πεπτικών διαταραχών και της νόσου του Πάρκινσον.

Παίρνει κυρίως Cardiazol (διεγερτικό του κυκλοφορικού), κοκαΐνη (σε ρινικό διάλυμα περιεκτικότητας 10% για τη θεραπεία της ιγμορίτιδας ή σε αντιφλεγμονώδες οφθαλμικό διάλυμα), Coramine (διεγερτικό για τα οιδήματα και τα κυκλο-

φορικά και αναπνευστικά προβλήματα), καθώς και Eukodal (μορφινούχο υποκατάστατο που χρησιμοποιείται ως αναλγητικό και του οποίου η επίδραση είναι δύο φορές πιο ισχυρή από αυτήν της μορφίνης, σήμερα είναι γνωστό με την ονομασία Oxycodone) και Euraverine (αντισπασμωδικό αλκαλοειδές οπιούχο).

Όπως και ο Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι μερικά χρόνια αργότερα, ο Χίτλερ παίρνει με τη σύμφωνη γνώμη του Μορέλ, για να τονώσει τη λίμπιντό του και να καταπολεμήσει την κόπωση και την κατάθλιψη, ανδρικές ορμόνες και στεροειδή, όπως το Orchikrin (εκχυλίσμα τεστοστερόνης βοοειδών), το Testoviron (αναβολικό στεροειδές), το Gyconorm (στεροειδές από τη βάλανο βοοειδούς και το πάγκρεας χοίρου) ή το Prostakrinium (ορμόνες προερχόμενες από εκχυλίσματα προστάτη και κύστης). Για την καταπολέμηση των βακτηρίων και των μικροβίων, ο Μορέλ του συστήνει το Omnadine, ένα μείγμα πρωτεϊνών, ή, για τις λοιμώξεις που συνδέονται με το ψύχος, σουλφαμίδες: το Ultraseptyl. Τέλος, για τις αϋπνίες και τις κρίσεις θυμού του χορηγεί βαρβιτουρικά με καταπραϋντική δράση, όπως το Brom-Nervacit (σήμερα χρησιμοποιείται στην κτηνιατρική), το Luminal (για τις επίμονες αϋπνίες) ή το Tempidorm (που χρησιμοποιείται για τη θεραπεία της κατάθλιψης και της διπολικής διαταραχής). Ο μετεωρισμός του Φίρερ αντιμετωπίζεται με τα χάπια κατά των αερίων του δόκτορα Κέστερ που περιείχαν μπελαντόνα και στρυχνίνη (θανατηφόρα στους αρουραίους), ένα τοξικό αλκαλοειδές που χρησιμοποιείται τότε για τις διεγερτικές του ιδιότητες. Κατά τον θαλαμπόλο του, ο Χίτλερ έπαιρνε μέχρι δεκαέξι χάπια την ημέρα, από τα οποία ορισμένα, σύμφωνα με εκτιμήσεις, περιείχαν μια δόση που προσέγ-

γιζε τη μέγιστη επιτρεπόμενη. Άραγε ο Φίρερ θα μπορούσε να έχει δηλητηριαστεί σταδιακά από τα φάρμακα; Και στο θέμα αυτό, οι γνώμες διίστανται.

Πρόκειται κυρίως για το περίφημο Vitamultin – Calcium ή Forte, σε χάπια ή σε ενέσιμη μορφή που παρασκεύαζε ο Μορέλ, και του οποίου τα συστατικά ουδείς γνωρίζει με σιγουριά. Κατά τις εκτιμήσεις, το «Forte» περιέχει Pervitine, μια άκρως εθιστική ψυχοδιεγερτική μεθαμφεταμίνη.

Η αναφορά του συγκεκριμένου φαρμάκου εμφανίζεται για πρώτη φορά στο ημερολόγιο του Μορέλ, στις 14 Μαρτίου 1944: «Ασθενής Α. Πρώτη δόση Vitamultin Forte. Αντίδραση μέτρια... Είναι εξαντλημένος... Ο Φίρερ είναι πολύ ικανοποιημένος».²¹

Ο δόκτωρ Ερνστ-Γκίντερ Σενκ, ένας SS Standartenführer που θα είναι παρών στις τελευταίες στιγμές του Χίτλερ στο μπούνκερ του, στέλνει για χημική ανάλυση τα «χάπια Forte» και διαβεβαιώνει πως περιέχουν μεθαμφεταμίνες. Οι παραγγελίες αυτού του ναρκωτικού εκτελούνται με απόλυτη μυστικότητα και χωρίς συνταγή από το φαρμακείο Engel-Apotheke του Βερολίνου, το οποίο διατηρεί μόνιμο απόθεμα προσαρμοσμένο στις ανάγκες. Τα χάπια που προορίζονται για τον Φίρερ είναι τυλιγμένα σε χρυσόχαρτο και φέρουν την ένδειξη «SF» *Sonderanfertigung Reichskanzlei*, όταν στέλνονται στην καγκελαρία.

Για μεγαλύτερη μυστικότητα, παραδίδονται από υπάλληλο στο αρχηγείο του Φίρερ στην ανατολική Πρωσία ή στην καγκελαρία του Ράιχ, στο Βερολίνο. Από το 1944, το Vitamultin Forte φεύγει απευθείας από τα εργαστήρια της Hamma GmbH.

Ο δόκτωρ Κουρτ Μίλι, επικεφαλής χημικός της φαρμακοβιομηχανίας, έμπιστος του Μορέλ, παράγει ο ίδιος το σκεύασμα με την άδεια των τοπικών αρχών. Ο Φίρερ παίρνει επίσης, από το 1944, και Eukodal (συνθετικό οπιοειδές) ανάμεικτο με κοκαΐνη, ένα ιδιαίτερα εκρηκτικό μείγμα γνωστό σήμερα με την ονομασία *Speedball*. Το οπιοειδές επιβραδύνει τον καρδιακό ρυθμό και η κοκαΐνη τον επιταχύνει, με κίνδυνο το κοκτέιλ να καταστεί μοιραίο.

Ο στρατός, το στενό περιβάλλον του Φίρερ και ενίοτε ο άμαχος πληθυσμός τρελαίνονται για συνθετικά ναρκωτικά, των οποίων τις δευτερογενείς συνέπειες αγνοούσαν τότε. Το Pervitine, ιδιαίτερα περιζήτητο, θεωρείται το ναρκωτικό του λαού. Αναγνωρισμένη σήμερα ως Cristal-Meth, η συγκεκριμένη μεθαμφεταμίνη ανακαλύφθηκε από έναν χημικό της φαρμακοβιομηχανίας Temmler στο Βερολίνο και διατέθηκε στην αγορά στα τέλη της δεκαετίας του 1930. Επιτείνει την εγρήγορση, την αντοχή στην κόπωση και προσφέρει ένα αίσθημα αήπτητου. Στα ναρκωτικά, οι γερμανικές φαρμακοβιομηχανίες ήταν ανέκαθεν παραγωγικές: η μορφίνη αναπτύχθηκε στα εργαστήρια της Merck και η ηρωίνη στις Bayer στο Ντάρμστατ, στα τέλη του 19ου αιώνα. Η ονομασία της προέρχεται από τη γερμανική λέξη *heroisch* διότι θεωρούσαν τότε ότι θεράπευε την εξάρτηση από τη μορφίνη, δίχως εθισμό. Η Bayer όλο περηφάνια ανακοινώνει: «Heroin ist ein schönes Geschäft», ωραία μπίζνα η ηρωίνη.

Έχει περάσει πια η μόδα αυτών των ναρκωτικών, που στο εξής θεωρούνται επιβλαβή, και είναι ώρα για τις συνθετικές ουσίες όπως το Pervitine, το Eukodal και τα βαρβιτουρικά.

Στον στρατό, το πρώτο, το λεγόμενο «μαγικό χάπι», διανέμεται ευρέως στο πεζικό, στο ναυτικό και στους πιλότους αεροσκαφών ή στους οδηγούς αρμάτων μάχης. Στη Βέρμαχτ, εκτός από την υπερβολική χρήση αλκοόλ, το συγκεκριμένο ναρκωτικό επιτρέπει στους στρατιώτες να είναι σε εγρήγορση στις ατέλειωτες πορείες και να μετριάζουν το άγχος τους στο μέτωπο. Μόλις καταδείχθηκε η αποτελεσματικότητά του μετά την εισβολή-αστραπή στην Πολωνία, η Βέρμαχτ αποφασίζει να παραγγείλει 35 εκατομμύρια χάπια για την εισβολή στη Γαλλία το 1940.²² Ενίοτε διανέμονται με τη μορφή μαύρης σοκολάτας, γνωστής με διαφορετικές ονομασίες όπως *Panzerschokolade* για τις ομάδες αρμάτων μάχης ή *Fliegerschokolade* για την αεροπορία.

Ο Χάινριχ Μπελ (Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 1972) που το 1939 ήταν στην Πολωνία και μετά εστάλη στο ρωσικό μέτωπο, προσφέρει μια αξιόπιστη μαρτυρία αυτής της εξάρτησης στις επιστολές του όπου ικετεύει την οικογένειά του να του στείλει χάπια: «Περνάμε πολύ δύσκολα εδώ και ελπίζω να καταλαβαίνετε γιατί σας γράφω μόνο κάθε δυο ή τέσσερις μέρες. Σήμερα σας γράφω κυρίως για να σας ζητήσω Pervitine [...]. Σας φιλώ, Χάιν». Το συγκεκριμένο ναρκωτικό είναι τόσο δημοφιλές που πολλοί στρατιώτες το αγοράζουν από μόνοι τους. Ένας Βερολινέζος σοκολατοποιός παρασκευάζει μάλιστα και πραλίνες με Pervitine, τις *Hildebrandt-Pralinen*, τις οποίες συστήνει στις νοικοκυρές που πάσχουν από κατάθλιψη. Δοσολογία: 3-6 ημερησίως με σλόγκαν, όπως στο τραγούδι των Rolling Stones «Mother's Little Helper». «Λίγη βοήθεια στη μανούλα».²³ Η κυκλοφορία τους είναι ανεξέλεγκτη μέχρι το 1940, όταν ο υπεύθυνος Υγείας του Ράιχ και υφυπουργός Υγείας

στο Υπουργείο Εσωτερικών Λεονάρντο Κόντι συνειδητοποιεί τις δευτερογενείς επιπτώσεις του σκευάσματος και επιχειρεί να επιβάλει, χωρίς επιτυχία, στον άμαχο πληθυσμό την υποχρεωτική συνταγογράφηση. Το ναρκωτικό αυτό είναι σήμερα παράνομο και από το 1971 διέπεται από τη σύμβαση περί ψυχοτρόπων ουσιών.

Μετά τον τραυματισμό του από σφαίρα, ο Χέρμαν Γκέρνιγκ είναι, από τη δεκαετία του 1920, ο ίδιος εξαρτημένος από τη μορφίνη. Η απεξάρτησή του θα επέλθει την περίοδο της φυλάκισής του, το 1945. Στη βαλίτσα του βρέθηκαν 24.000 χάπια οπιοειδών, κυρίως Eukodal.²⁴ Τα υπνωτικά αποτελούν επίσης πραγματική κοινωνική μάλιστα σε βαθμό που ο ίδιος ο Κόντι εκτιμά, τον Απρίλιο του 1940, ότι «η κατανάλωση είναι σήμερα τόσο μεγάλη που μας υποχρεώνει να αντιδράσουμε».²⁵

Από τον Αύγουστο του 1941, ο Αδόλφος Χίτλερ ζητά καθημερινά τον δόκτορα Μορέλ, ο οποίος οφείλει να είναι εξ ολοκλήρου στη διάθεση του «Ασθενούς Α». Ο γιατρός κρατάει, για κάθε έτος, μια ατζέντα στην οποία μουντζουρώνει τέσσερις μέρες ανά σελίδα, με έναν γραφικό χαρακτήρα πρόχειρο και δυσανάγνωστο. Σε αυτήν, περιγράφει συνοπτικά τις επισκέψεις του, αναφέροντας τον σφυγμό και τη σωματική και ψυχολογική κατάσταση του Φίρερ, καθώς και τη φαρμακευτική αγωγή. Τα δεδομένα όμως είναι ελλιπή. Ενίοτε αναφέρει «συνήθης ένεση» ή «x», πράγμα που περιπλέκει την ανάλυση της καθημερινής αγωγής. Ορισμένες μέρες σημειώνει απλώς: «καμία φαρμακευτική αγωγή».

Ο Χίτλερ είναι ένας δύσκολος ασθενής που, μερικές φορές, αρνείται να υποβληθεί σε κάποιες ιατρικές εξετάσεις, όπως η

ακτινογραφία ή να αποδεχτεί ορισμένους κανόνες στοιχειώδους υγιεινής. Ο Μορέλ του συστήνει καθημερινούς περιπάτους και περισσότερη ανάπαυση, αλλά οι συμβουλές του δεν ακολουθούνται. Πολλές νύχτες κοιμάται μόλις δύο με πέντε ώρες, ή και λιγότερο, και κάνει ελάχιστα βήματα για να βγάλει βόλτα τη σκύλα του Μπλόντι.

Η σωματική κατάπτωση του Φίρερ συμπίπτει με την παρακμή του Γ΄ Ράιχ. Το 1941 είναι το έτος που σηματοδοτεί μια αποφασιστική καμπή του πολέμου. Η σύρραξη αποκτά παγκόσμια διάσταση και η γενοκτονία των Εβραίων εντείνεται. Η Αγγλία του Τσόρτσιλ αποφασίζει να συνεχίσει τη μάχη, οι Ηνωμένες Πολιτείες εισέρχονται στον πόλεμο και η εισβολή στη Σοβιετική Ένωση, που ξεκίνησε με την επιχείρηση Μπαρμπαρόσα, στις 22 Ιουνίου 1941, θα καταλήξει πολύ γρήγορα σε φιάσκο για το Ράιχ. Η Γερμανία πολεμά στο εξής σε δύο μέτωπα και το νευρικό σύστημα του Χίτλερ δοκιμάζεται σκληρά. Από τις 24 Ιουνίου, για να βρísκεται πιο κοντά στις επιχειρήσεις, μεταβαίνει στο «Λημέρι του Λύκου», έναν τόπο ανθυγιεινό, υγρό, παγωμένο, του οποίου η ατμόσφαιρα και το νερό είναι μολυσμένα. Θα μείνει εκεί περισσότερο από τέσσερις μήνες. Ασφαλώς πηγαίνει και ο Μορέλ και καταγράφει στο ημερολόγιό του ότι, για πρώτη φορά, ο ασθενής του είναι κλινίηρης. Έχει προσβληθεί από σοβαρή δυσεντερία με στομαχικές κράμπες, πυρετό, καθώς και τρέμουλο και εμβοές. Η πίεσή του φτάνει τα 170 mmHg ενώ, κανονικά, κυμαίνεται κατά μέσον όρο γύρω στα 143 mmHg και ο σφυγμός του από 72 παλμούς το λεπτό φτάνει τους 92.²⁶ Κοιμάται ολοένα και λιγότερο. Μερικές φορές είναι τόσο ευαίσθητος που αρνείται τη συνήθη

ένεση. «Ποτέ δεν τον έχω δει τόσο εκθρικό απέναντί μου» σημειώνει ο γιατρός του στις 8 Αυγούστου 1941. Ο Μορέλ μελετά στο εξής τον ασθενή του σε καθημερινή βάση και εκτιμά ότι οι ασθένειες του Χίτλερ είναι ψυχικές, αλλά αρκείται να του μιλάει για «φλεγμονή νεύρου» ή για νευροπάθεια.²⁷ Στο τέλος του μήνα, η υγεία του βελτιώνεται, αλλά ο γιατρός του τον εξορκίζει να φύγει από αυτό το ανθυγιεινό μέρος. Τον χειμώνα, ενώ η Βέρμαχτ βρίσκεται στα προάστια της Μόσχας, ο Κόκκινος Στρατός εξαπολύει μια πρώτη νικηφόρα αντεπίθεση. Αφού πλανήθηκε στην αρχή σχετικά με τις προθέσεις της Γερμανίας, ο Στάλιν ανακτά τον έλεγχο. Στο τέλος του έτους, πολλοί υψηλόβαθμοι του Ράιχ πεθαίνουν ή απομακρύνονται από τα καθήκοντά τους λόγω προβλημάτων υγείας.

Στη διάρκεια του 1942, η κατάπτωση συνεχίζεται: «Πόσο υπονόμεισαν τούτοι οι τρεις μήνες το νευρικό μου σύστημα... παντού αποτυχίες, κατάντησα ψεύτης χωρίς να το θέλω» αναφέρει ο Χίτλερ τον Φεβρουάριο. Και προσθέτει: «Όλοι χάνουν τον έλεγχο των νεύρων τους και, στο τέλος, θα μείνω ο μόνος που κρατιέται ακόμα όρθιος».²⁸ Το φθινόπωρο, μεταβαίνει στο αρχηγείο του στα ανατολικά κοντά στη Βίνιτσα της Ουκρανίας, ένα μέρος που το αποκαλεί «Λυκότοπο». Η ζέση είναι αφόρητη (πάνω από 40 °C) και ο Χίτλερ αρρωσταίνει από βαριά γρίπη. Ορισμένοι στο στενό περιβάλλον του καταγράφουν μια αξιοσημείωτη αλλαγή στην προσωπικότητά του την οποία, κάποιες φορές, αποδίδουν στη φαρμακευτική αγωγή του δόκτορα Μορέλ.

Στα τέλη του έτους, στις 17 Δεκεμβρίου, ο γιατρός γράφει στο σημειωματάριό του: «Ο Φίρερ ζει μόνο για τη Γερμανία... Ξέρει πως δεν υπάρχει βότανο ενάντια στον θάνατο. Επιθυμεί,

αν η κατάσταση της υγείας του επιδεινωθεί, να τον ενημερώσω αμέσως... Ο Φίρερ είπε ότι μου έχει απόλυτη εμπιστοσύνη και ότι θα έπρεπε ανέκαθεν να τον κουράρω μόνο εγώ, πράγμα που με βολεύει».²⁹

Ο Μορέλ επωφελείται από την παραμονή στα ανατολικά, για να προμηθευτεί τα στεροειδή του, τα διάφορα διεγερτικά του και τα ηρεμιστικά σιρόπια του.³⁰ Όμως, η τροπή του πολέμου ανακόπτει τις φιλοδοξίες του. Το 1943, καθώς ο Χίτλερ γνωρίζει πολύ καλά ότι ο πόλεμος είναι χαμένος, βυθίζεται στην εξάρτηση. Ο αριθμός των ενέσεων που του κάνει ο Μορέλ ανησυχεί το στενό περιβάλλον του Φίρερ, και ιδίως τον Γιάοχιμ φον Ρίμπεντροπ, υπουργό Εξωτερικών του Ράιχ, ο οποίος του το εκμυστηρεύεται. Τον ρωτάει μήπως οι ενέσεις και τα φάρμακα, πέρα από τη γλυκόζη και το ιώδιο, χορηγούνται καθ' υπερβολήν. «Του χορηγώ το απολύτως αναγκαίο»³¹ απαντά λακωνικά ο γιατρός. Ο Άλμπερτ Σπέερ είναι επιφυλακτικός απέναντί του, αλλά για να αποφύγει την αντιπαράθεση με τον Χίτλερ υπό την επιρροή του οποίου βρίσκεται, δεν λέει τίποτα και δεν μιλάει γι' αυτό στον περίγυρό του. Αποφεύγει εντούτοις να ακολουθήσει ο ίδιος την αγωγή που του προτείνει ο γιατρός.³² Μολονότι ορισμένοι θέλουν ακόμη να πιστεύουν στη νίκη, η έκβαση διακυβεύεται στο εξής για τη Γερμανία. Στις 2 Φεβρουαρίου 1943, μετά από απώλειες σχεδόν 400.000 ανδρών, η Βέρμαχτ συνθηκολογεί στο Στάλινγκραντ και η κατάρρευση στο δυτικό μέτωπο είναι βέβαιη.

Ο Μορέλ γνωρίζει ότι αποτελεί στόχο πολλών επιθέσεων για τις θεραπευτικές μεθόδους του, ιδίως για τη χορήγηση των

χαπιών κατά των αερίων. Συνετός, ζητά από τον Φίρερ να του γράψει μια επιστολή στην οποία να τον δικαιώνει ως προς αυτό. Στην πραγματικότητα, ακολουθεί απλώς την αγωγή που είχε συστήσει στον Φίρερ ο δόκτωρ Ερνστ-Ρόμπερτ Γκράβιτς το 1935.

Ταπεινώνουν διαρκώς τον Μορέλ, ο οποίος υποφέρει. Αυτός που αισθάνεται άχρηστος όταν το στρατιωτικό επιτελείο βρίσκεται σε αναβρασμό, ενοχλείται από το γεγονός ότι δεν είναι στρατιωτικός και ράβει στολή για τις επίσημες εμφανίσεις του η οποία μοιάζει με εκείνες των αξιωματικών της Βέρμαχτ ή των Waffen SS: σταχτοπράσινο σακάκι από μάλλινη καπαρντίνα, λευκό πουκάμισο, παντελόνι με σιρίτι. Παραγγέλνει επίσης δύο χρυσές ράβδους του Ασκληπιού για τον γιακά του επενδύτη του. Μανιακός με τα παράσημα, φορά επιδεικτικά μέχρι είκοσι οκτώ, μεταξύ άλλων τον σταυρό του ιππότη του Βασιλικού Τάγματος του Αλέξανδρου της Βουλγαρίας, που του απονεμήθηκε το 1944. Είναι ο περίγελος όλων.

Οι χειρουργοί του Χίτλερ, ο Καρλ Μπραντ και ο Χανς-Καρλ φον Χάσελμπαχ, είναι αξιωματικοί και ανήκουν στην ειδική μονάδα των Ες-Ες. Ο Μορέλ δεν διαθέτει ούτε τη σταδιοδρομία ούτε την κομψότητα του πρώτου ο οποίος, από το 1934, έχει γνωρίσει μια εντυπωσιακή ανέλιξη, που έφτασε στο απόγειό της με τη θέση του Reichkommissar για την Υγεία, στις 25 Αυγούστου 1944. Ούτε διαθέτει ασφαλώς την ακαδημαϊκή κατάρτιση του φον Χάσελμπαχ, στενού συνεργάτη του Μπραντ, ο οποίος θα γίνει καθηγητής της Ιατρικής. Όπως συμβαίνει εν γένει στο περιβάλλον του Φίρερ, οι εσωτερικές αντιπαλοότητες δεν λείπουν από τους γιατρούς του. Ο καθένας έχει τη δική του άποψη για τις ασθένειες και την προτεινόμενη φαρμακευτική

αγωγή. Όλοι εποφθαλμιούν τη θέση του Μορέλ, του επιστήθιου και προσωπικού γιατρού του ανθρώπου που κυριαρχεί τότε στην Ευρώπη. «Έτσι ήταν ο Μπραντ και η παρέα του! Ήταν όλοι τους, περιλαμβανομένου του φον Χάσελμπαχ, τόσο λεπτοί, νέοι και κομψοί, μες στη μαύρη λαμπερή στολή τους των Ες-Ες. Και πλάι τους, ο σύζυγός μου με την γκρίζα περιβολή του. Ήταν το μόνο που είχε· δεν είχε καν βαθμό στο κόμμα», αναφέρει, πικραμένη, η χήρα Μορέλ σε συνέντευξή της το 1967.

“ Η διακυβέρνηση απαιτεί άριστη φυσική και διανοητική κατάσταση, εφόσον κάθε αδυναμία θεωρείται κρίση της εξουσίας. Δεν υπάρχει τίποτα πιο δύσκολο από το να είσαι ο γιατρός ενός ανθρώπου που πιστεύει πως είναι θάνατος.

Ο Χίτλερ, ο Τσόρτσιλ, ο Πετέν, ο Μουσολίνι, ο Φράνκο, ο Κένεντι, ο Στάλιν και ο Μάο κατέχουν έκαστος μια μοναδική θέση στην Ιστορία του 20ού αιώνα. Με την ίδια εμμονή για την παρακολούθηση της υγείας τους, βίωσαν άπαντες την επίδραση του ρόλου που διαδραμάτισαν στη σωματική και ψυχική ιδιοσυστασία τους. Με την πάροδο του χρόνου, οι γιατροί τους αποτέλεσαν τα απαραίτητα δεκανίκια για την αδιάλειπτη άσκηση των καθηκόντων τους, με κίνδυνο να τους ασκούν μια ανησυχητική εξουσία ή ακόμα και να μετατρέπονται στους χειρότερους εχθρούς τους. ”

Βασισμένη στα απομνημονεύματα των γιατρών των ηγετών, καθώς και σε έγκυρες ιστορικές πηγές, με πληθώρα ιστορικών ανεκδότων και καθημερινών συμβάντων, η Τατιά Crasnianski γράφει μια ενδιαφέρουσα μελέτη με γλαφυρό ύφος και καλοδουλεμένη γλώσσα, που αποκαλύπτει έναν καλά κρυμμένο υπόκοσμο επιρροής και εξουσίας, μαζί με άγνωστες πιυχές της ζωής των ηγετών που σημάδεψαν τον 20ό αιώνα.

ISBN:978-618-03-1704-6

9 786180 317046

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 81704